

Hof van Cassatie, arrest van 11 januari 2016

*Schijnhuwelijk – Artikel 146bis BW – Nietigverklaring huwelijk – Artikel 46 WIPR
– Distributieve verwijzingsregel – Geldigheidsvoorwaarden huwelijk*

*Mariage simulé – Article 146bis du Code civil – Annulation du mariage – Article
46 CODIP – Règle de conflit de lois distributive – Conditions de validité du
mariage*

eiseres,

vertegenwoordigd door mr. Patricia Vanlersberghe, advocaat bij het Hof van Cassatie,

tegen

1. PROCUREUR-GENERAAL BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT,
met kantoor te 9000 Gent, Savaanstraat 11,

verweerder,

2. R.I.

verweerder, minstens tot bindendverklaring van het arrest opgeroepen partij.

I. RECHTSPLEGING VOOR HET HOF

Het cassatieberoep is gericht tegen het arrest van het hof van beroep te Gent van 2 oktober 2014.

De zaak is bij beschikking van de eerste voorzitter van 11 december 2015 verwezen naar de derde kamer.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft op 8 december 2015 een schriftelijke conclusie neergelegd.

Raadsheer Koen Mestdagh heeft verslag uitgebracht.

Advocaat-generaal Henri Vanderlinden heeft geconcludeerd.

II. CASSATIEMIDDELEN

De eiseres voert in haar verzoekschrift dat aan dit arrest is gehecht, twee middelen aan.

III. BESLISSING VAN HET HOF

Beoordeling

Eerste middel

Eerste onderdeel

1. Overeenkomstig artikel 146 Burgerlijk Wetboek is er geen huwelijk wanneer er geen toestemming is.

Krachtens artikel 146*bis* Burgerlijk Wetboek is er geen huwelijk wanneer, ondanks de gegeven formele toestemmingen tot het huwelijk, uit een geheel van omstandigheden blijkt dat de intentie van minstens één van de echtgenoten kennelijk niet is gericht op het tot stand brengen van een duurzame levensgemeenschap, maar enkel op het verkrijgen van een verblijfsrechtelijk voordeel dat is verbonden aan de staat van gehuwde.

Artikel 184 Burgerlijk Wetboek, zoals hier van toepassing, bepaalt dat tegen elk huwelijk dat is aangegaan met overtreding van de bepalingen van de artikelen 144, 146 *bis*, 146*ter*, 147, 161, 162, 163, 341 of 353-13, kan worden opgekomen door de echtgenoten zelf, door allen die daarbij belang hebben en door het openbaar ministerie.

Artikel 190 Burgerlijk Wetboek bepaalt dat in alle gevallen waarin artikel 184 toepasselijk is en met inachtneming van de in artikel 185 gestelde beperkingen, de procureur des Konings de nietigverklaring van het huwelijk moet vorderen tijdens het leven van beide echtgenoten en hen doen veroordelen om van elkaar te scheiden.

2. Uit artikel 190 Burgerlijk Wetboek volgt niet dat de procureur des Konings de nietigverklaring van het huwelijk wegens overtreding van artikel 146*bis* niet meer kan vorderen nadat dit huwelijk is ontbonden door echtscheiding, maar slechts dat de procureur des Konings zulks niet meer kan nadat één van de echtgenoten is overleden.

3. Uit het geheel van de voormelde bepalingen volgt evenmin dat de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding het belang ontnemt aan de vordering tot nietigverklaring van dat huwelijk wegens overtreding van artikel 146*bis* Burgerlijk Wetboek. Anders dan de echtscheiding die slechts gevolgen heeft voor de toekomst, werkt de nietigverklaring immers terug tot de dag waarop het huwelijk werd gesloten.

4. Het onderdeel dat ervan uitgaat dat de in artikel 184 Burgerlijk Wetboek bedoelde vordering tot nietigverklaring van een huwelijk dat is aangegaan met overtreding van artikel 146*bis*, ertoe moet strekken de echtgenoten te doen scheiden en bijgevolg bij gebrek aan belang niet meer kan worden ingesteld indien de echtscheiding al heeft plaatsgevonden, berust op een onjuiste rechtsopvatting.

In zoverre het onderdeel schending aanvoert van de artikelen 146*bis*, 184 en 190 Burgerlijk Wetboek en artikel 17 Gerechtelijk Wetboek faalt het naar recht.

5. In zoverre het onderdeel schending aanvoert van artikel 18 Gerechtelijk Wetboek en artikel 227 Burgerlijk Wetboek is het afgeleid.

Het onderdeel is in zoverre niet ontvankelijk.

Tweede onderdeel

6. Wanneer een vermeende schending van de artikelen 10 en 11 Grondwet betrekking heeft op een leemte in de wetgeving, dient het Hof slechts een prejudiciële vraag te stellen aan het Grondwettelijk Hof wanneer het vaststelt dat de rechter, in voorkomend geval, in staat is deze leemte te verhelpen zonder tussenkomst van de wetgever.

7. De door de eiseres aangeklaagde leemte in de wetgeving, gesteld dat ze de Grondwet schendt, zou te dezen de tussenkomst van de wetgever vereisen om na hernieuwde maatschappelijke afweging de nieuw in te voeren regeling te bepalen.

Er bestaat bijgevolg geen grond om een prejudiciële vraag te stellen over het ontbreken van een bepaling die het recht van de procureur des Konings om de nietigverklaring van een huwelijk op grond van artikel 146bis Burgerlijk Wetboek te vorderen beperkt tot huwelijken die nog niet zijn ontbonden door echtscheiding.

Tweede middel

8. Overeenkomstig artikel 46, eerste lid, Wetboek IPR worden, onder voorbehoud van artikel 47, de voorwaarden voor de geldigheid van het huwelijk voor elke echtgenoot beheerst door het recht van de Staat waarvan hij bij de voltrekking van het huwelijk de nationaliteit heeft.

De wet die van toepassing is op de geldigheidsvoorwaarden van het huwelijk, beheerst eveneens de nietigverklaring ervan.

9. De voormelde bepaling houdt in dat indien de echtgenoten een verschillende nationaliteit bezitten, er een distributieve toepassing moet worden gemaakt van de nationale wetten van de beide echtgenoten.

Hieruit volgt dat zodra voor één van de echtgenoten de geldigheidsvoorwaarden van zijn nationale wetgeving niet zijn vervuld, het huwelijk niet geldig is.

10. Het arrest stelt vast dat bij de voltrekking van het huwelijk de eiseres de Macedonische nationaliteit had en de tweede verweerder de Belgische nationaliteit en oordeelt niet-bekritiseerd dat "*afdoende is aangetoond dat de intentie van [de tweede verweerder] en [de eiseres] ... niet gericht was op het tot stand brengen van een duurzame levensgemeenschap*" en "*het geheel van omstandigheden leert dat het gesloten huwelijk manifest is afgewend van zijn normale intentie en dat de partijen op het ogenblik van de voltrekking van het huwelijk nooit de bedoeling hebben gehad om een duurzame levensgemeenschap tot stand te brengen*".

Aldus stelt het arrest vast dat de geldigheidsvoorwaarden van zijn nationale wetgeving niet waren vervuld voor de tweede verweerder.

Het oordeelt op die grond wettig dat het huwelijk dat op 12 november 2002 in Macedonië werd gesloten tussen de tweede verweerder en de eiseres nietig is en de toetsing aan het Macedonische recht zich niet meer opdringt aangezien dit niet tot een ander besluit zou kunnen leiden.

In zoverre het middel schending aanvoert van artikel 149 Grondwet en artikel 146bis Burgerlijk Wetboek kan het niet worden aangenomen.

11. Voor het overige is het middel gericht tegen overtollige redenen.

In zoverre is het middel niet ontvankelijk.

Dictum

Het Hof,

Verwerpt het cassatieberoep.

Veroordeelt de eiseres tot de kosten.

Bepaalt de kosten voor de eiseres op 1.076,65 euro.

Dit arrest is gewezen te Brussel door het Hof van Cassatie, derde kamer, samengesteld uit afdelingsvoorzitter Beatrijs Deconinck, als voorzitter, afdelingsvoorzitter Alain Smetryns, en de raadsheren Koen Mestdagh, Bart Wylleman en Koenraad Moens, en in openbare rechtszitting van 11 januari 2016 uitgesproken door afdelingsvoorzitter Beatrijs Deconinck, in aanwezigheid van advocaat- generaal Henri Vanderlinden, met bijstand van griffier Vanessa Van de Sijpe.

